

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 19 kwietnia 2023 r.

Pozycja 111

POSTANOWIENIE z dnia 19 stycznia 2023 r. Sygn. akt Ts 291/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Zielonacki,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej R.S. o zbadanie zgodności:

art. 81 § 1a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, ze zm.) „w przedmiocie odmowy wyznaczenia obrońcy z urzędu przez stronę, która złożyła wniosek w trybie przepisu art. 78 § 1 k.p.k., w zakresie w jakim ogranicza on możliwość sądowej weryfikacji wydanych rozstrzygnięć poprzez uniemożliwienie poddania go kontroli instancyjnej”, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 oraz z art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 3 grudnia 2021 r. (data nadania) R.S. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego:

Zarządzeniem z 25 czerwca 2020 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w K. odmówił skarżącemu wyznaczenia obrońcy z urzędu. Sąd uznał, że w sprawie nie zachodzą przesłanki przewidziane w art. 8 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 523, ze zm.; dalej: k.k.w.). Ponadto – zdaniem Sądu – „skarżący nie wykazał w sposób należyty, aby nie był w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny”.

Na skutek złożonego przez skarżącego zażalenia Sąd Okręgowy w K., postanowieniem z 18 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]), nie uwzględnił zażalenia i utrzymał w mocy zaskarżone zarządzenie. Sąd – zwracając uwagę na dotychczasowe czynności podejmowane przez skarżącego, w tym samodzielne sporządzenie przez niego skargi i przedstawienie argumentów przemawiających za jej uwzględnieniem – stwierdził, iż nie jest on osobą nieporadną. Posiada niezbędne doświadczenie i wiedzę co do sposobu procedowania Sądu i brak jest podstaw do uznania, by niezbędna mu była pomoc pełnomocnika z urzędu.

2. Zdaniem skarżącego zakwestionowany przepis narusza prawo do rzetelnego, sprawiedliwego, niezależnego i bezstronnego procesu, a w konsekwencji rozpoznania sprawy, a także zasadę prawa do obrony na każdym etapie postępowania (art. 45 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 Konstytucji) oraz zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego (art. 176 ust. 1 Konstytucji).

3. Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 12 stycznia 2022 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 3 lutego 2022 r.), wydanym na podstawie art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393), wezwał skarżącego do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez:

1) udokumentowanie dat (wraz z czterema kopiami):

a) doręczenia orzeczenia wskazanego w skardze konstytucyjnej jako ostateczne (doręczenie np. poświadczonej za zgodność z oryginałem koperty wraz z monitoringiem przesyłki Poczty Polskiej, w której doręczone zostało to orzeczenie lub poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii zwrotnego potwierdzenia odbioru tej przesyłki),

b) złożenia przez skarżącego wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do wniesienia skargi konstytucyjnej,

c) doręczenia adwokat A.K. rozstrzygnięcia Okręgowej Rady Adwokackiej w K. o ustanowieniu jej pełnomocnikiem z urzędu dla skarżącego;

2) doręczenie:

a) odpisu lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem zarządzenia sędziego Sądu Okręgowego w K. z 25 czerwca 2020 r. (wraz z czterema kopiami),

b) jednego odpisu skargi konstytucyjnej z załącznikami.

Pismem z 7 lutego 2022 r. (data nadania) pełnomocnik skarżącego zwrócił się z wnioskiem „o przedłużenie terminu na uzupełnienie braków formalnych” do 28 lutego 2022 r. W uzasadnieniu wskazał, że nie był w stanie zgromadzić wszystkich dokumentów wymienionych w zarządzeniu, ponieważ skarżący przebywa w zakładzie karnym i z tego powodu kontakt z nim był utrudniony. Wraz z pismem pełnomocnik przedłożył część dokumentów wskazanych w zarządzeniu z 12 stycznia 2022 r., które udało mu się zgromadzić: wydruk wiadomości e-mail z Okręgowej Rady Adwokackiej w K., w którym wskazano numer przesyłki poleconej, wydruk monitoringu przesyłki Poczty Polskiej, a także wniosek skarżącego o ustanowienie pełnomocnika z urzędu i kopertę, w której ten wniosek został nadany. Następnie pismem z 28 lutego 2022 r. (data nadania), nie czekając na wydanie zarządzenia w przedmiocie przedłużenia terminu do usunięcia braków, pełnomocnik skarżącego przedłożył pozostałe dokumenty.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. W ocenie Trybunału skarga spełnia przesłanki przekazania jej do kontroli merytorycznej, gdyż:

– została sporządzona w imieniu skarżącego przez adwokata ustanowionego pełnomocnikiem z urzędu (art. 44 ust. 1 u.o.t.p.TK);

– przysługująca skarżącemu droga prawna została wyczerpana (art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK), ponieważ od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z 18 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]) nie przysługuje żaden zwyczajny środek zaskarżenia;

– skarżący dochował trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi (art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK), gdyż wskazane powyżej rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w K., wraz z uzasadnieniem, zostało doręczone skarżącemu 14 września 2020 r., natomiast 16 września 2020 r. wystąpił on z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do wniesienia skargi konstytucyjnej. Ustanowiony dla skarżącego, na podstawie postanowienia referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym w T. z 27 sierpnia 2021 r. (sygn. akt [...]) adwokat otrzymał 27 września 2021 r. od Okręgowej Rady Adwokackiej w K. pisemną informację o wyznaczeniu pełnomocnikiem skarżącego w niniejszej sprawie. Skarga konstytucyjna została natomiast wniesiona do Trybunału Konstytucyjnego 3 grudnia 2021 r. (data nadania);

– w skardze został określony przedmiot kontroli, tj. art. 81 § 1a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2022 r. poz. 1375).

3. Na podstawie zaskarżonego przepisu, jak wskazał skarżący, doszło do naruszenia art. 45 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 Konstytucji, tj. prawa do rzetelnego, sprawiedliwego, niezależnego i bezstronnego procesu, a w konsekwencji rozpoznania sprawy, a także zasady prawa do obrony na każdym etapie postępowania oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji, wyrażającego zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego.

W uzasadnieniu skarżący doprecyzował zarzuty skargi, wyjaśniając, że zostało naruszone jego prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd, ponieważ procedura, która pozbawia skazanego możliwości zaskarżenia rozstrzygnięcia o odmowie wyznaczenia obrońcy z urzędu do wyższej instancji nie spełnia tych kryteriów.

W tym stanie rzeczy i zważywszy na to, że sformułowane przez skarżącego zarzuty nie są oczywiście bezzasadne, należało – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK – postanowić jak w sentencji.